

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Sobota, dnia 13 września 1919 roku.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia po „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda Nr 1 w Warszawie.

Nr. 245

Cena prenumeraty:
w ŁODZI:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. 4.80
Za rozłożenie
70 fen miesięcznie.
Z przes. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. 6.50

Kalendarzyk:
Sob. 13. IX Eugenij.
Niedz. 14. IX Pod. Krzyża Sw.
Pon. 15. IX N. M. P. Bolesnej.
Wt. 16. IX Euzebj.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem lub w tekście 2 marki za tekstem 65 fenigów, nekrologi 1 marka za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 10 fen. za wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój”: w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

ZAWIADOMIENIE

Na gruntownem odnowieniu została otwarta **DZIŚ, Sobota, 13-go września b. r.**

Restauracja Kawiarnia Teatralna

przy Sali Koncertowej ul. Dzielna Nr 18 i prowadzona będzie pod osobistym kierunkiem **JÓZEFA PALEJOWSKIEGO.**

Wydawane będą: śniadania, obiady i kolacje.

Bufet bogato zaopatrzony.

2049 5

Codziennie Koncert Kwartetu.

Losy Cieszyńskiego rozstrzygnię plebiscyt.

Tak postanowiła Rada pięciu.

Lyon, 12 września (PAT.) Radio krak. Rada najwyższa obradowała we czwartek rano nad postanowieniami komisji międzysojuszniczej która na posiedzeniu odbytym w środę wieczorem pod przewodnictwem pana Juliusza Cambona uchwaliła decyzję w kwestji Cieszyńskiej. Wsominana komisja pomijając linię demarkacyjną poprzednio zakreśloną, odstąpiła od zamiaru podziału Ks. Cieszyńskiego między Polską a Czechosłowacją.

Obecnie przekonała się ona do myśli aby był przeprowadzony plebiscyt pod warunkami

podobnymi do tych, jakie mają być zastosowane na Górnym Śląsku. Rada najwyższa koalicyjna potwierdziła tę decyzję w czwartek rano. Kwestja Cieszyńska będzie zatem rozstrzygnięta przez plebiscyt, który się odbędzie z zachowaniem koniecznych środków ostrożności.

Praga, 12 września (PAT.) Cz. St. B. P. donosi urzędowo: Potwierdza się wiadomość, że najwyższa Rada koalicyjna postanowiła, aby w sporze czesko-polskim na Śląsku Cieszyńskim, Orawie i Spiszu został zarządzony plebiscyt.

Dookoła zmiany gabinetu.

Nowe kandydatury są wystawiane.

Warszawa, 12 września (wt.) Dziś odbyły się poufne pertraktacje z b. ministrem Spraw Wewnętrznych, p. Zygmuntem Chrzanowskim, w sprawie objęcia przez niego Ministerjum Prowizacji. Ostateczna decyzja jednak nie została jeszcze.

P. Józef Raczyński odmówił przyjęcia teki Min. Rolnictwa w związku z fatalną i rujną reformą rolną.

W sferach urzędowych wspomniana jest kandydatura p. Jana Dylewskiego na to stanowisko.

Idealy a życie.

Wojna światowa, która rzuciła ludność pod ciężar depczącego wszelkie prawa i wszelkie wolności „rozszalałego” swą potęgą militarystyki pruskiej, wzbudziła wśród narodów tęsknotę za innymi stosunkami, w których panowałyby sprawiedliwość i miłość, brutalnej siły pięści i bagnetu. Tęsknota ta oddawna błagała się po świecie, szukała do serc co wrażliwszych i więcej ludzkich, budziła umysły głębsze a szersze, entuzjazmowała idealistów, niewzruszone wierzących w wyższe i szlachetniejsze, acz zatajone i niekryształizowane jeszcze wartości duszy ludzkiej.

Nasza myśl polityczna oraz filozofia narodowa tej sprawie oddawała się gorąco i szczerze, a wytworzyła linia dzieł naszych było opar-

cie rządów i władzy na zasadach sprawiedliwości i braterskiego pożycia ludów. Jakąż szlachetną wyrozumiałością i tolerancją tchnął memoriał Pawła Włodkowica, występującego na soborze konstancjeńskim w obronie prawa ludów do życia i piętnującego ohydne gwałty krzyżaków, jakąż wzniosłą ludzkością nacechowana jest księga „O wojnie” Frycza Modrzewskiego, nie mówiąc już o mesjanizmie polskim, w którym objawiła się najczystsza, nieskażona idea chrześcijańskiej ludzkości i mistycznej wiary w sprawiedliwość...

Te hasła, głoszone i wcielane w życie przez Polskę zawsze, rozkołysały w czasie tej strasznej wojny serca ludzkie i w nich zaczęto dopatrywać się jedynej deski zbawienia. W proklamowanych przez Wilsona zasadach pokoju dopatrywano się też możliwości zrealizowania jej. W projektowanej przez niego lidze narodów widziano ziszczenie się owego ideału wiecznego pokoju.

Lecz, niestety, idealy te, gdy tylko zetknęły

Pamiętaj każdy, stary i młody,
Byś nie omieszkał zwiedzić Gospody
Związku Państwowych Pracowników.
Gdyż cały komplet — kucharzy, kuchcików,
Na dzień czternasty września — w niedzielę
Szykuje danie, przyjemne wam wiele,
„Wieprzowinę z kolbą” bardzo smaczną,
O jedenastej rano, wydawać ją zaczął.
Prosimy również też i stan niewieści,
Na Sienkiewicza 40, lokal nasz się mieści.

2054 1

Zarząd Gospody.

się z życiem, dziwnie poczęły zmieniać swą postać, zatraciły zupełnie ową niepokalaną czystość i wzniosłość, natomiast poczęły pojawiać się dysonanse i rozdzwęki, które wyrażały zaprzeczyły iluzjom i nadziejom, jakie można było pokładać w tych koncepcjach.

Zbyt szybko zarysowały się wyrazem aż nazbyt antagonizmy narodowościowe, skłębili się cały splot sprzecznych interesów politycznych i ekonomicznych, a ideał serca zmienił się w „business” kieszeni...

Zamiast oczekiwanego apostoła pokoju, idącego do ludów z różdżką oliwną i słowami miłości, ujrano wężących dobre interesy kupców, a ideały braterstwa zdyskontowane zostały przez banki żydowsko-amerykańskie...

Obecnie w samej Ameryce widzimy na całej linii odwrót od niedawno głoszonych hasel. Humanitarne i podniosłe ideały, ściągnięte z obłoków marzeń na ziemię, zostały przekalkulowane według kursów waluty i uzależnione od wszechpotęgi dolara czy funta szterlinga, a możne wpływy różnych semitów w rodzaju Rotszyldów zastąpiły ową wymarzoną sprawiedliwość...

Gdy Wilson począł głosić swe tchnące idealizmem zasady pokoju, zapomniano, że nie jest on wszechpotęgą, że za nim stoi butna i świątowo solidarna plutokracja amerykańsko-żydowska, lub angielsko-żydowska, która zupełnie innymi kierować się będzie względami. I natychmiast, gdy poczęto rozważać zasady pokoju, dała się ona poznać. Podział na wielkie i małe narody, uzależnienie zupełne i absolutne tych ostatnich od bezapelacyjnych wyroków wszechwładnego areopagu Rady pięciu było pierwszym rozdzwękiem, który był tylko preludjum do następnych.

Cały ciężar niesprawiedliwości oraz obłąkany dyplomatycznej spoczł na sławetnej klauzuli o mniejszościach narodowych, narzuconej Polsce Rumunii, Serbii i Węgrom, gdzie w istocie chodziło tylko o stworzenie z tych krajów idealnej pepiniery dla światowego żydostwa. Mimo oporu mimo perswazji oraz protestów tych państw, klauzulę utrzymano. Zmładzona przewagą Polska musiała ustąpić, znosząc ten policzek, jaki dla niej zawierała ta haniebną klauzulę, stawiającą nas, niby barbarzyńców, pod kontrolą światową. Obecnie widzimy, iż urażona w swej god-

ności narodowej, nie chcąc znieść tego upokorzenia Rumunja odmówiła wprost podpisania traktatu.

Inne państwa, o ile nawet podpiszą, uczynią to tylko pod presją przemocy ze strony tych, którzy bronią przede wszystkim interesów żydowskiego kapitału.

Pięknie brzmiące czternaście punktów Wilsona ześrodkowało się więc tylko do szczególnej taktyki protekcyjnalizmu w stosunku do żydów...

Wszystko inne pozostało prawie bez zmiany.

Przejęcie kresowych kolei przez władze cywilne.

Zwiększy to sprawność taborową.

Ostatecznie załatwiona jest sprawa przekazania wielu linii kolejowych, które pozostawały dotąd pod zarządem władz wojskowych, ministerstwu kolei żelaznych, to znaczy władzom cywilnym. Na liniach tych mają powstać nowe dyrekcje, których granice na zachodzie stanowią będą granice dyrekcji warszawskiej i radomskiej, na wschodzie sięgać będą do Wilna włącznie. Stacje Lida i Baranowice będą wspólne. Linia demarkacyjna będzie przechodzić przez Pińsk i Kowel.

Stan ten znacznie poprawił naszą gospodarkę kolejową, dotąd bowiem ministerstwo kolei miało pod swym zarządem mniejszą część linii kolejowych. Obecnie zaś większość linii kolejowych przechodzi pod jej kompetencje. Wpływie to niewątpliwie dodatnio na gospodarkę taborów i warsztatów, co zmniejszy brak wozów, który tak dotkliwie dawał się odczuwać.

KRONIKA.

— Wielki wiec.

W niedzielę, dn. 14-go września o godzinie 3 po południu w sali Teatru Wielkiego (przy ul. Konstantynowskiej 16) odbędzie się wiec w sprawie plebiscytu w Warmji i na Mazowszu Pruskim, na którym przemawiać będą nasi rodacy z tych ziem.

Bilety w cenie 50 fen. będą do nabycia w dniu wiece od godz. 1 po południu w kasie Teatru Wielkiego.

W kim bije serce polskie i komu droga jest sprawa naszych kresów, niech przybywa na wiec.

— W państwowej szkole handlowej żeńskiej przy ul. Cegielnianej 70 lekcje rozpoczną się 17 września, w środę, o godz. 8 rano. Nabożeństwo w tymże dniu o godz. 10 rano w kościele św. Krzyża, akt otwarcia o g. 12 w południe.

— Ze Szkoły Zgromadzenia Kupców m. Łodzi.

Dnia 14 b. m. o godz. 11-ej rano odbędzie się w 8-kl. Wyższej Szkole Realnej z Wydziałem Handlowym Zgromadzenia Kupców m. Łodzi uroczyste pożegnanie długoletniego dyrektora p. Wacława Klossa.

— Z Biblioteki Publicznej.

Uwzględniając warunki zarówno inteligencji zawodowej, jako też i innych osób, zajętych pracą do późnej godziny, Zarząd T. B. P. — aby umożliwić szerokie i powszechne korzystanie z księgozbioru — na posiedzeniu w dniu 11 b. m. postanowił z dniem 15 b. m. otwierać bibliotekę od godz. 3-ej po poł. do godz. 10-ej wiecz. W godzinach rannych biblioteka będzie zamknięta.

Zebranie ogólne członków T-wa B. P. uchwalono zwołać na dzień 26 października r. b. o godz. 5 po poł.

— Powrót średnich wieków.

Literat pan Grzymała-Siedlecki, na zarzuty stawiane rzeczowo i sumiennie przez nestora naszej publicystyki Niemojewskiego w „Myśli Niepodległej” — wyzwiał go na pojedynek.

Dosyć ciekawy sposób zmuszenia przeciwnika za pomocą pałki do milczenia...

Widocznie pan Grzymała-Siedlecki myśli, że kula i przemoc — to najlepszy argument. Myśliciel tak niemcy i... tem się dorzucił.

— Nowe kantory bankierskie.

Niewiadomo z jakich powodów, liczba kantorów wymiany rośnie do nieskończoności. Przed wojną mieliśmy zaledwie kilka — obecnie liczba ich dosięga trzydziestu. I znów w ostatnich dniach otworzono kilka takich „interesów”. Czyżby tutejszy Urząd Skarbowy nie znalazł środków na poskromienie tej plagi?

— O szylidy żydowskie.

Władze polskie wyjaśniły raz jeszcze, że polska powinna zrywać wszelkie napisy i szylidy żargonowe, o ile niema obok nich przekładu polskiego.

— Nowe transporty papierosów.

W tych dniach zostało zawiązane w naszym mieście koło kupców chrześcijan, handlujących tytunem. Związek ten postanowił dążyć do ujęcia handlu tytunem w ręce polskie i w ten sposób stworzenia nowej placówki ekonomicznej polskiej. Koło to sprowadziło już większą ilość papierosów francuskich, a obecnie sprowadza nowy transport cygar z Holandji.

Zaalarmowani tym żydzi usiłują rozbić to stowarzyszenie, rozsiewając pomiędzy poszczególnymi członkami najrozmaitsze wieści, zdążające do wywołania paniki wśród nich. Mamy jednak nadzieję, iż kupcy nasi nie dadzą się sprowokować i dalej solidarnie trwać będą na tej placówce handlu polskiego.

— W obronie stróżów.

c) Polecono Wydziałowi budownictwa nakładanie kar na tych właścicieli domów, którzy odmawiają stróżom swym mieszkań, odpowiadających przepisom sanitarnym i budowlanym, oraz postanowił poczynić starania w celu zmuszenia właścicieli domów do przestrzegania zobowiązań, przyjętych wobec związku stróżów domowych.

— Walki zapasników.

Teatr „Scala” daje dwa ostatnie pożegnalne wieczory walk atletów. Dziś walczą Letto—Cyklop (amerykańska), Czaruchin—Baganz (na pasy) i Seliga—Kroton.

Pozatem w dziale kabaretowym niezwykle siłacz Cyklop—Mańko wykona szereg interesujących demonstracji swej siły. Kozak Lutow zginąć będzie belki żelazne.

— Z kinematografu „Casino”.

Ruchliwa dyrekcja kina „Casino” sprowadziła i demonstruje obecnie wspaniałe, nad wyraz efektowny obraz z francuskiej wytwórni B-ci Pathé pt. „Ravendar” (amerykański Zygomar). Obraz ten obfituje w efektowne i sensacyjne epizody i wywołuje na widzach wrażenie olbrzymie.

— Z kinematografu „Corso”.

W kino „Corso” demonstrowany jest obecnie interesujący, niezwykle obraz „Okno łodzi podwodnej”. Zdjęć dokonano na głębokości 30 metrów pod wodą. Obraz wywołał nadzwyczajne zainteresowanie.

Komunikat.

Godne naśladowania.

Koło dziewcząt polek złożyło 500 marek na powstańców G. Śląska. 2042

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Na dzisiejszem przedstawieniu po południowym ukaże się piękna baśń dramatyczna L. Rydla „Zaczarowane koło”. Widowisko po południowe Teatr daje specjalnie dla młodzieży po cenach najniższych.

Wieczór o godz. 8 odegrana będzie pełna wdzięku stylowa komedia Fr. Zabłockiego, ciesząca się niezmiernym powodzeniem. Dowcipna i swobodna gra zespołu z pp. Zbikowską, Rdzawiczem, Mayenem, Pichalskim i Tartakowiczem wydobrywa z wytwornego utworu wiele wdzięku.

W niedzielę po poł. „Książka Marek” i „Słowo” w. wieczór zaś „Pruszy” po raz drugi.

Teatr Polski. „Fircyk w lotach” komedia w 3 aktach Franciszka Zabłockiego.

Bardzo piękną myśl miało kierownictwo teatru polskiego, zamierzając dać cykl utworów dramatycznych polskich, który zapoznałby publiczność z naszą literaturą sceniczną i zarazem dał obraz retrospektywny swojskiej twórczości dramatycznej. Na pierwszy ogień wystawiono doskonałą, pełną dowcipu i zarazem przepisaną w stylu komedje twórcy tego dziedzina literatury scenicznego u nas, Fr. Zabłockiego.

Sztukę wystawiono bardzo starannie, mając jej godną i odpowiednią oprawę stylową. Rola frywolnego staroście Fircyka z werwą i leśną odczekał p. Rdzawicz-Chlebiński, stworzył udatnie typ tego lekkoducha i pustaka.

Rolę zgorzkniałego oraz porywczego sta z powodzeniem odtworzył p. Mayen. Zbikowska była wykwintną, utrzymaną w podstoliną.

Z pozostałych grających wyróżnili się Oswald i Tartakowicz.

Reżyserja rozwinęła duży zasób inwentar. Cz. G.

— Z Sali koncertowej.

W niedzielę, dn. 14 bm. odbędzie się w Sali koncertowej wielki koncert ze współudziałem znakomitej śpiewaczki koloraturowej opery medjołańskiej, p. Cavaliere oraz Ign. Dygasa, tenora bohaterkiego opery warszawskiej. Koncert ten wzbudził wielkie zainteresowanie.

Bilety do nabycia w biurze koncertowym Alfr. Straucha ul. Dzielna 12.

Nasze sprawy.

Zacięte walki z bolszewikami

Warszawa, 12 września (PAT.) Front tawsko-białoruski: Na odcinku nocnym nieprzyjacieli, ściągając znaczna siły rozpoczął atak w kierunku od Kopyn do Drysy. Obraz toczą się tam walki. Na innych odcinkach frontu bez zmiany.

Naczelnik Państwa na froncie

(Od naszego koresp.)

Warszawa, 12 września. Naczelnik Państwa wyjechał na front wschodni.

Rokowania polsko-litewskie

(Od wł. korespondenta).

Wilno, 12 września. Toczą się obecnie rokowania polsko-litewskie, pod przewodnictwem b. ministra Spraw Zagr., p. Lewskiego.

Czy wybór tego przewodniczącego, tak smutnie się zapisał w pamięci narodu polskiego za czasów b. rządów Moraczewskiego przyszłość pokaże.

Litwini okazują dużą ustępliwość.

Reforma policji polskiej.

(Od własnego korespond.)

Warszawa, 12 września. Wkrótce przeważą do Warszawy liczni instruktorzy policji litewskiej, pod kierownictwem dyrektora policji litewskiej.

Instruktorzy ci będą mieli za zadanie formować naszą służbę policyjną, która będzie wzorowana na tego rodzaju urządzeniach litewskich.

Komisje koalicyjne.

(Od własnego korespondenta).

Śląskie gazety podają, że przez Gdańsk dzie do Olsztyna na Warmię komisja amerykańska w celach informacyjnych. Do Torunia uda się angielska komisja, mająca pośrodkować między władzami polskimi i niemieckimi sprawie przejęcia władzy nad obszarami, wracając do Polski.

Zadamy energicznej walki z...

Na tle sprawy Śląska Cieszyńskiego.

Plebiscyt.

(Od własnego korespond.)

Poznań, 12 września. „Vossische Zeitung” donosi, iż sprawę Śląska Cieszyńskiego wygrali Polacy. Różne okręgi mają być bezwzględnie przyznane Polakom, w powiatach mieszanych plebiscyt pod nadzorem koalicji (o co chodziło Polsce. Rzyp. Red.)

Racjonalne rozwiązanie.

Paryż, 12 września (PAT.) Według „Temps” byłoby przyznanie plebiscytu dla Śląska Cieszyńskiego jedynym środkiem, mogącym zapobiec wzburzeniu ludności polskiej lub czeskiej przeciw ich własnym rządóm, jak również nieprzyjawnym wyrzutom przeciw mocarstwom zastępowym w Radzie najwyższej. Omawiając warunki wśród których plebiscyt na Śląsku mógłby się odbyć, oświadcza „Temps”, że cały kraj musiałoby opuścić zarówno wojsko czeskie, jak wojsko polskie. Jedyni obywatele, którzy tam przebywali w sierpniu 1914 r., mogliby otrzymać uprawnienie do pozostania. Komisja międzyobojusznicza powinna objąć administrację kraju przeprowadzić plebiscyt, i pozostać aż do czasu, kiedy Rada najwyższa ustali granicę definitywną między Polską a Czechosłowacją na podstawie wyniku plebiscytu, uwzględniając o-

czywiście przy zakresłaniu granic położenie geograficzne, warunki gospodarcze i środki komunikacyjne w strefie granicznej.

Czesi o plebiscycie.

Wiedeń, 12 września (PAT.) „Neues Wiener Tageblatt” donosi z Pragi: Na dziś godz. 10-rano zwołano konferencję przewodniczących klubów, poczem ma się odbyć rada ministrów pod przewodnictwem prezydenta Masaryka. Wiadomość, która nadeszła z Paryża wczoraj o godzinie 1-ej po południu, że kwestja Śląska ma być załatwiona przez plebiscyt nie wywołała tutaj zdziwienia, gdyż koła rządowe były na nią przygotowane. Nie ma natomiast żadnych informacji, co uczyni Polska na rzecz Czech i co im zaofiaruje, gdy plebiscyt wypadnie na jej korzyść. W kołach rządowych twierdzą, że w danym wypadku Polska będzie musiała przyznać Czechom prawo pierwokupu węgla nie tylko w okręgu Karwińskim, ale także i na G. Śląsku. Nadto Polska będzie się musiała zobowiązać do dostarczania Czechom pod kontrolą ententy tyle węgla, aby przemysł czeski miał zapewniony rozwój. Delegacja czeska opuści Paryż, a nie podpisana umowa z Polską przedstawi Zgromadzeniu Narodowemu. Zgromadzenie Narodowe po energicznym proteście przeciw umowie wdroży kroki dyplomatyczne, aby uzyskać poprawienie traktatu.

Ludność Litwy za połączeniem z Polską.

Straż Kresowa zorganizowała zgromadzenia ludowe w Wilnie, Trokach, Święcianach, Iłkowie i Lidzie, na których dokonano wyborów delegatów, jednego na 2,500 osób. Zgromadzenie 986 delegatów (w tem 731 Polaków, 111 Litwinów, 134 Białorusinów) uchwaliło żądać bezwzględnego przyłączenia do Polski, założyło protest przeciwko krzywdzącej nas, a narzuconej nam linii demarkacyjnej pomiędzy Polską a Litwą i postanowiło utworzyć rady powiatowe, które mają reprezentować ludność na zasadzie zjednoczenia z Polską. W celu urzeczywistnienia swych zamierzeń delegacja rad przyjedzie jutro do Warszawy do Sejmu, rządu i Naczelnika Państwa.

Wynik wyborów w Wilnie oraz fakt powyższy świadczą najlepiej o wartości papierowych koncepcji naszych sfer urzędowych, reprezentowanych na Litwie przez p. Osmołowskiego

Smieszne żądania.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 12 września. Do Min. Wyznań Rel. i O. P. wpłynęła prośba od rosjan, zamieszkujących Warszawę, aby im zwrócić sobór na Saskim placu.

Demonstracje bezrobotnych w Warszawie.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 12 września. Wobec wymówienia pracy robotnikom, zatrudnionym przy robotach publicznych, co, wobec nikłego uruchomienia przemysłu, rzuca tych ludzi na bruk, już trzeci dzień przed Ministerjum pracy trwają demonstracje wypędzonych robotników. Dziś wtargnęli oni do biur Ministerjum. Policja nie była w stanie przeciwdziałać. Demonstracja trwała do godziny 4-ej po poł., poczem demonstranci, z okrzykami: „Żądamy pracy”, rozeszli się w porządku do domu.

„Ci co przelewają z nami krew“.

Warszawa, 12 września („Gazeta 2 grosze“). Onegdaj w nocy w dzielnicach żydowskich 5-go komisariatu dokonano obławy na ukrywających się poborowych machabeuszów. Zaareztowano młodzieńców, których „dokumenty” nie były w porządku.

Morderstwo.

Częstochowa, 12 września (wł.) W nocy z wtorku na środę, popełniono straszne morderstwo na osobie Tomasza Puchały, przy ulicy św. Rocha № 12.

Puchała, który pilnował swego żyta w stodole został nagle uderzony kołkiem w prawą skroń i padł trupem na miejscu. Sprawców, ani pobudek zbrodni narazie nie wykryto, a śledztwo jest w toku.

Czechizacja Słowaczyny.

Budapeszt, 12 września (PAT.) Z Pragi donoszą, że rząd czeski zarządził usunięcie ze służby wszystkich niemieckich i węgierskich nauczycieli w całej Słowaczynie. Powołano na te stanowiska nauczycieli czeskich. Jednocześnie wydano rozporządzenia, aby aż do czasu objęcia stanowisk przez nauczycieli czeskich, pozamykać wszystkie szkoły.

Przeciw bolszewikom.

Kopenhaga. W „Timesie” i w innych dziennikach zagranicznych znajdujemy depeszę Agencji Reutersa z Kopenhagi o naradzie, która się odbyć miała w Rydze w celu wytworzenia wspólnego frontu antybolszewickiego. W konferencji wzięli udział przedstawiciele armii estońskiej polskiej i litewskiej, gen. Judenicz oraz przedstawiciele brytyjskiej misji wojskowej i rządu litewskiego.

Komunikat Kołozaka.

Paryż, 12 września (PAT.) Zacięte walki w kierunku Janurowska. Wzdłuż drogi prowadzącej do Iłńska wojska nasze przeszły do ofensywy. W kierunku Kurgania zajęliśmy stację Janstankowo i ścigamy nieprzyjaciela wzdłuż linii kolejowej.

Czesi nie chcą zrezygnować z Cieszyńskiego.

Tajemnicze przygotowania czeskie w przeoczeniu przegranej.

Wiedeń, 12 września (PAT.) Z Pragi pod datą 11 bm. Dziś o godz. 3 po poł. nadeszła z Paryża od Kramarza i Benesa następująca depesza: Definitywne rozstrzygnięcie kwestji cieszyńskiej ma zapadć dziś. Należy się przygotować na to, że wypadnie ona dla narodu czeskiego niepomyślnie.

Zaraz po nadejściu tej depeszy odbyła się

o godz. 4 popołudniu konferencja przewodniczących klubów. Na konferencję przybył prezydent ministrów Tusar. O godz. 5 po południu zebrała się rada ministrów, w której wziął udział szef sztabu generalnego gen. Pelle. Jutro popołudniu odbędzie się rada ministrów pod przewodnictwem Masaryka. Wezmą w niej udział przedstawiciele wszystkich stronnictw.

Krytyczny stan gospodarczy Czechosłowacji.

Ozechy pod grozą międzynarodowej kurateli finansowej.

Praga, 12 września. (PAT.) Byli czeski minister finansów Raszin, omawiając sytuację gospodarczą państwa czesko-słowackiego, oświadczył między innymi, że suma przyznanych gospodarzom premii wynosi 400 do 500 milionów koron. Jeżeli do tej sumy dołączy się wydatki na armję, wsparcia dla bezrobotnych, wydatki administracyjne, to deficyt państwa wyniesie 6 miliardów koron. Czechosłowacja jest zmuszona zaciągnąć pożyczkę zagraniczną. Zagranica jednak pomagać się będzie gwarancji, może będzie trzeba oddać pod zastaw koleje, jak swego czasu

stało się to w Turcji. Może dojść do tego, że Czechosłowacja wezmą państwa zagraniczne pod kuratelę.

Armja czeska.

Warszawa, 12 września. (PAT.) Z nad granicy czeskiej dochodzą wieści o wielkim rozprężeniu jakie panuje wśród armji czeskiej. Coraz częściej zdarzają się wypadki odmówienia posłuszeństwa przez żołnierzy swoim przełożonym.

Jak bije serce polskie w Wilnie.

Imponujące zwycięstwo listy narodowej polskiej przy wyborach, jako manifestacja za ścisłym połączeniem z Polaką.

Korespondent „Ilustr. Kurj. Codz.” pisze: Ostatnio odbyły się w Wilnie wybory do Rady miejskiej, poprzedzone silną agitacją i walką różnych grup politycznych.

Do walki stanęło 10 list wyborczych. Najwięcej szans miał Narodowo Chrześcijański Komitet Wyborczy, skupiający w sobie 7 poważnych grup politycznych. Lista jego nosiła Nr. 1.

Inteligencja „demokratyczna”, eksaktywna, faworyzowana na każdym kroku przy obsadzeniu stanowisk przez — germanofila komisarza Osmołowskiego wystąpiła z własną listą Nr. 2. Czując jednak własną słabość — połączyła się z socjalistyczną listą Nr. 10.

Żydzi zblokowali się wszyscy, tworząc ze swych pięciu list jeden związek wyborczy.

Białorusini wystawili listę Nr. 7. Walka miała charakter polityczny. Narodowo-chrześcijański Komitet Wyborczy (lista Nr. 1) stał na gruncie złączenia

bez zastrzeżeń polskiej części Litwy i polskiego Wilna z Rzpłtą Polską, bo takie jest pragnienie całej ludności polskiej.

„Demokraci” i socjaliści stali przy niepodległej Litwie, do której wejść mają i polskie prowincje z Wilnem, jako stolicą państwa litewskiego i sejmem w Wilnie.

Poza tem — podłożem akcji był antagonizm polsko-żydowski.

Ważne zwycięstwo odniosła lista Narodowo-chrześcijańska № 1, skupiając 31,655 głosów.

Wszystkie inne listy otrzymały razem 27,700 głosów.

Rezultat wyborów w Wilnie — wspaniałe zwycięstwo obozu narodowego, ilustruje znaczenie stanowisko polityczne Polaków na Litwie. Należy przypuścić, iż nasze czynniki rządowe liczyć się zechcą z tymi poglądami społeczeństwa.

Dnia 11 b. m. zmarł nasz ukołany mąż, ojciec, brat i szwagier

ś. † P.

GUSTAW LORENTZ

Wzrężywszy lat 48.

Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpi z domu żałoby, ulica Widzewska № 86, w sobotę, dnia 13-go, o godzinie 5 po południu, na cmentarzu stary ewangelicki.

Pomocą w nientułym żalu

Łódź.

2047 1

żona i dzieci.

Organizacja hakaty na Górnym Śląsku.

Niemcy podstępnie przygotowują propagandę antypolską.

Sosnowiec, 11 września. Główne dowództwo Noskego (Oberkommando Noske), jak pisał „Głos Pracy” doniosło listem z dnia 29 czerwca r. b. do jeneralnej komendy VI korpusu w Wrocławiu o plebiscycie na Górnym Śląsku, co następuje:

Wszystkie sprawozdania zgadzają się o tyle, że większość Polaków na Górnym Śląsku jest bardzo wielka. Uwzględnić jeszcze należy, że wojska okupacyjne, czy to będą hallerczycy, amerykańskie lub angielskie, będą Polakom pod każdym względem pomocne. Chociaż rząd niemiecki jest zobowiązany oficjalnie nic nie uczynić, coby mogło głosowanie na Górnym Śląsku na korzyść Niemiec zmienić, to jednak wszystkie międzynarodowe władze są zgodne, że należy wszystko uczynić, by niemieckiej mniejszości dopomóc do zwycięstwa. Ministerjum wojny już udzieliło wskazówek. Jako najbliższe miasto graniczne będzie Brzeg centralną, skąd się będzie uprawiała agitacja i propaganda. Na ten cel wyznaczono przywódcy, kilku zastępców rządu, będą tam umieszczeni i zostaną w pobliżu terenu operacji. Tym panom, którzy będą podróżowali pod

przybranym nazwiskiem, trzeba udzielić wszelkiej pomocy.

Na ważność sprawy zwraca się uwagę. Musi się stać wszystko, by doprowadzić do korzystnego dla nas załatwienia. Ze rząd wszelkiej udzieli pomocy, jest rzeczą jasną.

Wszystkich Polaków przyaresztowanych, znajdujących się w śledztwie i skazanych, należy wysłać do zakładów na Dolny i Środkni Śląsk, ponieważ zachodzi obawa, że ich uwolnią wojska okupacyjne i że będą urządzali dla Niemców szkodliwą propagandę.

Jeneralna komenda winna się zastosować do wskazówek, których udzielił p. v. Stillern. Od czasu do czasu żądamy raportu.

Powyższy rozkaz, który wydano jako tajny, podpisał z rozkazu v. Hilze, adiutant.

Szykany pruskie.

Poznań, 12 września. (PAT.) z Katowic donoszą: Władze wojskowe tutejsze urządzają w dalszym ciągu rewizje w mieszkaniach za bronią.

Bolszewizm ratuje się przed zagładą.

Pertraktacje z Estonją, w celu niedopuszczenia do ataku z tej strony.

London, 12-go września. (PAT.) „Times” donosi, że do Rewla przybyli przedstawiciele bolszewików w celu prowadzenia pertraktacji pokojowych z Estonją. Propozycje pokojowe, przedstawione przez rząd bolszewicki, opierają się na uznaniu niezawisłości Estonji i nienaruszalności jej granic i na punkcie powrotu jeńców wojennych estońskich do ojczyzny. Bolszewicy

przedstawiają jedno żądanie, ażeby Estonja nie stała się podstawą operacyjną dla nieprzyjaciół bolszewickiej Rosji. Estoński gabinet ministerjalny postanowił wszcząć rokowania. Władze angielskie starają się o to, aby rokowania nie odbywały się na terytorjum estońskim, chcą bowiem w ten sposób przeszkodzić propagandzie bolszewickiej w Estonji.

Szarańcza semicka grozi Polsce.

Tłumy żydów amerykańskich pragną wyjechać do Polski.

(Od własnego korespondenta.)

Nowy-Jork, 12 września. Rząd Stan. Zjednoczonych zezwolił Polakom tutejszym na powrót do Polski, skutkiem czego znaczna liczba Polaków czyni przygotowania do odjazdu natychmiastowego, wielu zaś innych przygotowuje się na termin późniejszy. Jednocześnie oibryzmie masy żydów wybierają się również do Polski. Czekają oni już w Nowym Jorku na wyjazd.

Charakterystycznym wielce jest fakt, że żydzi ci jeszcze przed kilku tygodniami bili w wielki dzwon alarmowy, krzycząc, że w Polsce

żydów mordują, że są ciągle pogromy i t. d. W mieście Providence byli u gubernatora z prośbą o pozwolenie na pochód, protestujący przeciw pogromom. Dzisiaj ci sami żydzi pospiesznie wybierają się w drogę do Polski. Dowodzi to niezbicie faktu, że żydzi sami nie wierzą w fabrykowane przez siebie plotki i sądzą, że świat cały jest tak naiwny, iż uwierzy w rzeczy, których istnienia swoim postępowaniem zaprzeczają.

(„Ilustr. Kurj. Codz.”)

Pod terrorem partyjnicstwa.

Urzednicy państwowi w Częstochowie agitatorami socjalistycznymi.

(Od własnego koresp.)

Częstochowa, 12 września. „Kurjer Częstochowski” donosi:

Krótkie i nieszczerne dla kraju rządu tow. Moraczewskiego, pozostawiły w społeczeństwie naszym ślady, które czas dopiero zetrze i usunie zło.

Doszły nas wprost nieprawdopodobne a jednak najzupełniej prawdziwe wiadomości, pochodzące z ust posła A. Piekarskiego, o tem,

jak urzednicy państwowi w Częstochowie zamiast pełnić swe obowiązki za które im płaci Skarb polski, tak przez nich nadwyrężany, agitują wśród rzesz robotniczych na rzecz PPS. Czynniami to urzednicy państwowi w Częstochowie podlegli ministerstwu robót publicznych. Są to funkcjonariusze państwowego Komitetu niesienia pomocy dla bezrobotnych i zarazem towarzysze: F. Adamus, Kaniecki, Wrocławski i J. Bednar-

W sobotę, dnia 13-go września r. b. jako w pierwszą bolesną rocznicę zgonu

† P.

Ireny Jarzębowskiej

odbedzie się nabożeństwo żałobne za spokój Jej duszy w kościele św. Krzyża o godz. 8 rano, na które zapraszają krewnych i znajomych

2041 1

Matka i Rodzeństwo

ski, z których pierwsi dwaj „urzedują” w portierni fabryki „Motte’ów”, a dwaj pozostali w fabryce „Warta” i agitują tam wśród robotników na rzecz tworzonych obecnie Związków Zawodowych przy „bezpartyjnej” Radzie Robotniczej Częstochowy. Jak nam zakomunikował poseł Piekarski, towarzysze ci dopuszczają się przytem oszustwa, twierdząc, iż robotnicy winni się zapisywać dlatego do Związków socjalistycznych, iż rząd uzna za nieważne zapisy do wszelkich innych związków w Częstochowie.

Ostrzegając ogół robotniczy przed osobnikami tymi, domagamy się jednocześnie usunięcia wspomnianych „towarzyszy” ze stanowisk urzędniczych państwowych, gdyż rzeczą nie do zniesienia jest by Skarb nasz utrzymywał agitatorów partyjnych!

Niemcy pod kuratelą.

W sprawie § 61.

Lyon, 12 września. (PAT.) Rada najwyższa ustaliła tekst odpowiedzi, która ma być wysłana w sprawie § 61 ustawodawstwa niemieckiego. Odpowiedź ta została zakomunikowana delegacji niemieckiej w Weimarze wieczorem.

Konieczność zmiany konstytucji niemieckiej.

Wiedeń, 12 września. (PAT.) Z Paryża: Rada najwyższa, według doniesień dzienników uchwaliła obstawać przy żądaniu zmiany konstytucji niemieckiej i w tym duchu wysłała notę. W imieniu komisji w sprawie zmiany konstytucji, Francja zajęła stanowisko nieprzejednane, Włochy i Japonja ogłosiły swoje desinteresement.

Stanowczość koalicji.

Paryż, 12 września. (PAT.) Rada najwyższa w odpowiedzi rządowi niemieckiemu na notę tegoż w sprawie § 61 odrzuciła stanowczo wysłanie rządu niemieckiego i obstaje przy zasadniczym skreśleniu § 61, przewidującego przyłączenie Austrii do Niemiec.

Sny o odwecie.

Praga, 12 września. (PAT.) Z Amsterdamu: Kardynał Mercieur po przybyciu do Nowego-Jorku oświadczył, że Niemcy przygotowują wojnę odwetową przeciw Francji i, że na wypadek takiej wojny, Belgja znowu uciepni.

Przyjmują dzieci.

Berlin, 12 września. (PAT.) Do rządu zgłoszono protest rodziców przeciw przyjmowaniu małoletnich ochotników przez Reichswehr.

Zamknięte giełdy Waraz. dnia 12-go września	Transakcje	UWAGI
Ruble carskie 4 500	103.50	duże obroty
„ „ dumskie 4 1000	56.50	zwykłe
Korony	50.25	hausse
Franki	400	slabo
Funty szterlingów	134	mocniej
Dolary	36.25	—
Listy zastawne ziemskie 4%	—	chwalebnie
6% obligacje Warszawy 1917	175.50	—
6% „ „ 1915	97.25	—
Listy zastawne Łodzi 5%	203	—
„ „ Piotrkowa	158.50	—

Kupujcie Polską Pożyczkę Państwową!

TEATR SCALA **Ostatnie pożegnalne przedstawienia. Kabaret i Walki.** Dziś wiecz. o godz. 8.30
W części kabaretowej 8 numerów, między innymi WIELKA SENSACJA XX WIEKU!
 3) Na głowie cyklopa będą rozbijane całowe deski. 4) Cyklop wykona tak zwany śmiertelny most, na moście utrzyma 30-tu ludzi.
 Działają: LETTO — CYKLOP (szwajcarska) przedstawienie DLA WOJSKOWYCH. Ceny 1 M., 2 M., 3, 4 i 5 Mk. UWAGA: Jutro wieczór CZARUCHIN — BAGANZ (rusko-amerykańska) na pasy. LUTOW, kozak doński, będzie zginał różne żelaza oraz belki budowlane, żelazne, tregry. Ogólna waga ciśnienia 130 pudów. Kasa otwarta od 11-1 i od 5-10 wieczór.

CORSO Pierwszy raz w dziedzinie sztuki kinematograficznej. **CORSO**
 Zielona 2. Zdjęcie dokonane na głębokości 30 metrów pod wodą. Zielona 2.

„OKO Łodzi podwodnej”
 dramat amerykański w 5 częściach z życia miliardera. 2056 1
 Część I wyspa zagubionego skarbu. Część III. Tajemnice głębin morskich. Część V. Bohaterskie ocalenie.
 Część II Piękna amerykanka. Część IV. Walka z rekinem.

Nad program: Tygodnik Pathé, aktualności ostatniej doby.

„GLEBA”

Spółka Ziemiańska Producentów Cykorji

ROUTKOWSKI, PRUSKI, LISSOWSKI i S-ka
 w Włocławku.

Poleca jako nadzwyczaj smaczną, zdrową
 i posiłną domieszkę do kawy, swoją

Cykorję.

2051 6

W niedzielę, 14 września o godz. 4 po południu
 na stawie p. A. Stefańskiego w Rudzie Pabjanickiej odbędą się

Wyścigi pływackie

Panie i Panowie, którzy chcą brać udział, proszeni są o punktualne
 przybycie. UWAGI: Tramwaje ku sują co 20 minut. 2045 2

Dnia 14 b. m. odbędzie się

Wielka Zabawa w Ogrodzie

pod „Białym Niedźwiedziem”

przy ul. Kilińskiego Nr 115. Strzelania do tarczy.
 Bufet obficie zaopatrzone w trunki i przekąski dobrej jakości.
 Polecając się łaskawej pamięci Sz. Bywalców, pozostaję
 Z poważaniem W. Pastuszek. 2025 2

Miejscowa Poważna firma elektrotechniczna
 poszukuje

młodego pracownika

do działu zamówień i kartoteki składu.
 Oferty w Administracji pod „Z. I.” 2015 1

Rzadka okazja!!

Majątek, znajdujący się w bardzo zdrowej miejscowości, złożony
 z 54 morgów lasu 23 letniego

14 „ ornej ziemi z ogrodem
 30 „ wody dobrze zarybionej
 4 „ łąki

Pałacu, składającego się z 14 pokoi z wszelkimi wygodami
 za bardzo przystępną cenę **do sprzedania.**

Wiadomość: Skład Masła Ierzewicz, Krótka OA. 1914 1

MŁODY WOJSKOWY z braku
 stosunków pragnie na tej
 drodze zawrzeć znajomość z
 młodą, inteligentną i przystojną
 panną, pożądaną byłaby znajomość
 języka niemieckiego. Małżeństwa
 nie wykluczam. Nieanonimowe
 zgłoszenia, możliwe z
 fotografią, proszę skierowywać
 do administracji Rozwoju pod
 „Znajomość”. Za zwrot fotografii
 jak i dyskreję ręczę słowem
 honoru. 2038-1

Samochód-Omnibus

„FIAT”

25 osobowy 45 koni siły
 do sprzedania

w zakł. mech. K. Drzewiński
 i S-ka, Łódź, Kilińskiego Nr 97.
 2022-2

KRAWIEC

F. Majeranowski

Piotrkowska 182
 wykonuje wszelkie
 zamówienia z własnych
 i powierzonych mate-
 riałów. Ceny przystępne.
 2044-3

OBWIESZCZENIE.

Na zasadzie § 73 ustawy, Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi podaje do powszechnej wiadomości, że w dniu 6 października 1919 roku, o godzinie 4-ej po południu, w domu przy ulicy Średniej pod Nr. 19, odbędzie się nadzwyczajne ogólne zebranie Członków Towarzystwa.

Porządek dzienny powyższego zebrania obejmuje:

1. Wniosek Władz Towarzystwa w przedmiocie ustalenia opłat na administrację i unormowania stopy procentowej kar od rat zaległych za czas od 1 maja 1914 r. do 1 listopada 1918 r.

2. petycja urzędników i oficjalistów Towarzystwa Kredytowego o zwrot sum, wyczerpanych w czasie wojny z Kasy Przewodności i Pomocy wskutek drożyzny, oraz wniosek Władz Towarzystwa w tej kwestji.

Na powyższe ogólne zebranie Dyrekcja zaprasza wszystkich członków Towarzystwa, t. j. osoby, które otrzymały pożyczki w listach zastawnych, o ile tymże służy prawo swobodnego rozporządzania swoim majątkiem.

Bilety wejścia na pomienione ogólne zebranie wydawane będą w biurze Towarzystwa, w godzinach biurowych do dnia 4 października r. b. włącznie. 1964 3

Prezes J. Heinzel Dyrektor Biura L. Gajewicz.

KUPIMY

Krośna (warsztaty tkackie)

kortowe, szerokie 14-15 ćwierci i angielskie rewolwerowe, szerokie 14 ćwierci. Oferty pisemne proszę składać do Administracji „Rozwoju” pod adresem „Krośna”. 2007 1

Do wdzierzawienia od 1. X. 19 r.

Folwark 38 morg.

Dwór, zabudowania folwarczne, ogrodu 4 m., łąki 6 m., w odległości 10 km. od Pabjanic w tem 2 kl. boczną drogą. Dzierżawa na 5 lat. Wiadomość: Administracja Dóbr Łask, p. Łask, fol. Wronowice. 2050 3

Michał Binkowski i S-ka

FABRYKA MASZYN I NARZĘDZI TKACKICH

dawniej **Aleksander Bürgel** ul. Podleski Nr 4.

Zamówienia zostaną wykonane ze zwykłą starannością. 2058 3

Zróżko Polskie firma egz. od roku 1900

Specjalny zakład Jubilerski

FRANCISZKA DĘBOWSIEGO

Piotrkowska 135. Piotrkowska 186.

Wykonuje roboty jubilerskie ze złota, srebra i platyny tak również wszelką reparaację w tym zakresie posiada duży wybór drogich kamieni. Ceny przystępniejsze. 2053 3

Kupuje stare złoto, srebro i rylanty oraz sprzedaje okazja biżuterji.

